

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 12148
Tarih : 16.03.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.16/03/2021

Av. Abdullah Koç
HDP Ağrı Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tak Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih :	19 Mart 2021
	Esas No: 2/3491

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
16 Mart 2021
Numara

TBMM GENEL EVRAK
16 Mart 2021
No. 295501
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Cezanın amacı, yüzyıllarca tartışılmış ve günümüzde de tartışılmaya devam etmektedir. Cezanın amacının ne olması gerektiği konusunda çeşitli teoriler ileri sürülmüştür. Bu teorilerden mutlak teori, cezanın kendisinin bir amaç olduğunu ileri sürmüştür. Özellikle Kant tarafından savunulan bu teoriye göre cezalandırmanın esası, adalet düşüncesidir. Bu konuda ileri sürülen teorilerden bir diğeri ise faydacı teoridir. Bu teoriye göre, cezalandırmanın bir fayda getirmesi durumunda uygulanması gerekir ve cezanın gerekliliği onun faydasına bağlıdır. Bu görüş ise Beccaria tarafından savunulmuştur. Bunların yanında bir de karma teori ortaya çıkmış ve bu teoriyi savunanlar cezanın amacının tespit edilmesi açısından mutlak teori ile yararlı teorisinin savunduğu noktaların ortak olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmiştir. Ancak cezalardan beklenen amacın elde edilebilmesi, uygulanacak infaz sistemine bağlıdır. Diğer taraftan cezalandırmanın amacı belirlenirken hükümlünün de bir insan olduğu ve bazı hakların süjesi olduğu unutulmamalıdır. Bu anlamda hükümlünün sosyal yaşama uyum sağlaması hatta mümkün olduğunca sosyal yaşamdan uzaklaştırılmaması insan olmasının bir sonucudur.

Adli kontrol, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109. maddesinde de belirtildiği gibi, tutuklamaya alternatif bir tedbir olarak düzenlenmiştir. 6352 Sayılı Yasa ile 2012'de yapılan değişiklik öncesi adli kontrole karar verebilmek için yürütülen soruşturmada suçun üst sınırının üç yıl olması gerekiyordu. Bu şartın kaldırılması olumlu bir gelişme olmakla beraber, kurumun düzenlenişine baktığımızda tutuklamaya alternatif olmaktan ziyade tutuklamayı tamamlayan, onun devamı niteliğinde olan, hatta bazı yükümlülükler açısından tutuklamadan dahi daha ağır sonuçlara neden olabilen bir tedbir olduğunu görmekteyiz.

A. Adli Kontrol Yükümlülükleri CMK m.109/3'te adli kontrole ilişkin yükümlülükler sayılmıştır. Bunlar;

- a) "Yurt dışına çıkamamak.
 - b) Hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak.
 - c) Hâkimin belirttiği merci veya kişilerin çağrılarına ve gerektiğinde mesleki uğraşlarına ilişkin veya eğitime devam konularındaki kontrol tedbirlerine uymak.
 - d) Her türlü taşıtları veya bunlardan bazılarını kullanamamak ve gerektiğinde kaleme, makbuz karşılığında sürücü belgesini teslim etmek.
 - e) Özellikle uyuşturucu, uyarıcı veya ucuu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla, hastaneye yatmak dahil, tedavi veya muayene tedbirlerine tabi olmak ve bunları kabul etmek.
 - f) Şüphelinin parasal durumu göz önünde bulundurularak, miktarı ve bir defada veya birden çok taksitlerle ödeme süreleri,
- Cumhuriyet savcısının isteği üzerine hakimce belirlenecek bir güvence miktarını yatırmak.
- g) Silah bulunduramamak veya taşıyamamak, gerektiğinde sahip olunan silahları makbuz karşılığında adli emanete teslim etmek.
 - h) Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim tarafından miktarı ve ödeme süresi belirlenecek parayı suç mağdurunun haklarını güvence altına almak üzere aynı veya kişisel güvenceye bağlamak.
 - i) Aile yükümlülüklerini yerine getireceğine ve adli kararlar gereğince ödemeye mahkûm edildiği nafakayı düzenli olarak ödeyeceğine dair güvence vermek.
 - j) Konutunu terk etmemek,
 - k) Belli bir yerleşim bölgesini ter etmemek,
 - l) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemek." şeklinde kanunda ifade edilmiştir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Varank, Elektronik İzleme Sistemi'nde kullanılan ürünlerin yurt dışından ithal edildiğine dikkati çekerek "Bakanlığımızın Sanayi İşbirliği Projesi ile ilk kez milli olarak üretilmiş sistemi kullanacağız" ifadesini kullandı. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından yapılan yazılı açıklamaya göre, Bakanlığın Sanayi İşbirliği Projeleri (SİP) ile kamu idarelerinin, yenilik, yerleşme ve teknoloji transferi içeren alımlarının, teknoloji odaklı proje yönetimi yaklaşımıyla yapılması ve yurt içindeki imkan ve kabiliyetlerin azami ölçüde kullanılması hedefleniyor. SİP'in en yeni uygulaması, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen Elektronik İzleme Sistemi Hizmet Alımı ihalesi oldu. Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret AŞ (STM) ile Adalet Bakanlığı arasında tedarik sözleşmesi, STM ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında da Sanayi ve Teknoloji Katılımı Sözleşmesi 7 Şubat'ta imzalandı.

Elektronik kelepçe, demokratik haklarını kullanan öğrencilere gözdağı vermek için kullanılmasıyla karşımıza çıktı. Elektronik kelepçe, Boğaziçi Üniversitesi'ne atanan kayyum rektör protestolarında yer alan öğrencilere takılmaya başlandı. Protestolarda gözaltına alınan 25 kişi 'konutu terk etmeme' şartıyla serbest bırakıldı. Kamuoyunda 'ev hapsi' olarak bilinen 'bulunduğu konutu terk etmeme' şartı, tutuklamaya alternatif olarak verilen adli kontrol kararları kapsamında yer alıyor, elektronik kelepçe ile hayata geçiriliyor. Adli Kontrol Tedbirleri, ayrıca toplumsal muhalefete yönelik uygulanan bir cezalandırma ve denetim mekanizmasına yol açmaktadır. Kesinleşmiş bir ceza olmadığından yargısız infaz niteliği taşıdığı gibi sonrasında bir cezanın verilmesi halinde, cezasından düşürülme olasılığı olmayan bir tedbirdir. Yurtdışına çıkış yasaklaması ise yeni mağduriyetlere yol açmaktadır.

"Elektronik kelepçe hayatınıza girince ikinci bir telefon gibi sürekli çekiyor mu, şarjı ne durumda diye kontrol etmek zorundasınız. "Kelepçede bir GPS sisteminin olduğu başka bir alet daha var, onu asla düşürmemeniz ve onsuz dolaşmamanız gerekiyor. "Ayak bileğinize takılı büyük bir saat gibi bileği saran ayakkabı giyemiyorsunuz, ayakkabı içinde acı veriyor ya da yürürken hareket ettiğinizde bilekte sıkışıyor yaralayabiliyor..."

Elif Bulut elektronik kelepçe ile yaşamı böyle özetliyor: Elektronik kelepçe, Türkiye'de demokrasi mücadelesi verenler için "modern bir pranga" ya dönüştü. Aynı zamanda HDP İstanbul İl Eş Başkanı da olan Bulut, ayağına kelepçe takılan yüzlerce isimden biri. Bulut, 4 Şubat'ta Birleşik Mücadele Güçleri'nin açıklamasına katılmak için Kadıköy'e gittiğinde 61 kişi ile gözaltına alınmış ve 8 Şubat'ta yaşadığı ilçeden çıkamama cezası kararı ile serbest bırakılmıştı. "İlçeden çıkamama cezasını" Bakırköy'deki evinde geçiren Bulut'un ayağına 12 Şubat Cuma elektronik kelepçe takıldı. Ne zaman çıkarılacağı, ev hapsi cezasının ne zaman biteceği konusu ise muammadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Adli kontrol, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109. maddesinde de belirtildiği gibi, tutuklamaya alternatif bir tedbir olarak düzenlenmiştir. 6352 Sayılı Yasa ile 2012'de yapılan değişiklik öncesi adli kontrole karar verebilmek için yürütülen soruşturmada suçun üst sınırının üç yıl olması gerekiyordu. Bu şartın kaldırılması olumlu bir gelişme olmakla beraber, kurumun düzenlenişine baktığımızda tutuklamaya alternatif olmaktan ziyade tutuklamayı tamamlayan, onun devamı niteliğinde olan, hatta bazı yükümlülükler açısından tutuklamadan dahi daha ağır sonuçlara neden olabilen bir tedbir olduğunu görmekteyiz. Bu nedenle, CMK'nın 109. Maddesinin 3'üncü fıkrasının; a, b, c, d, j, k, ı bentlerinin kanun metninden çıkarılması elzemdir.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

CEZA MUHAKEMESİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE1- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109. uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a), (b), (c), (d), (j), (k) ve (l) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.